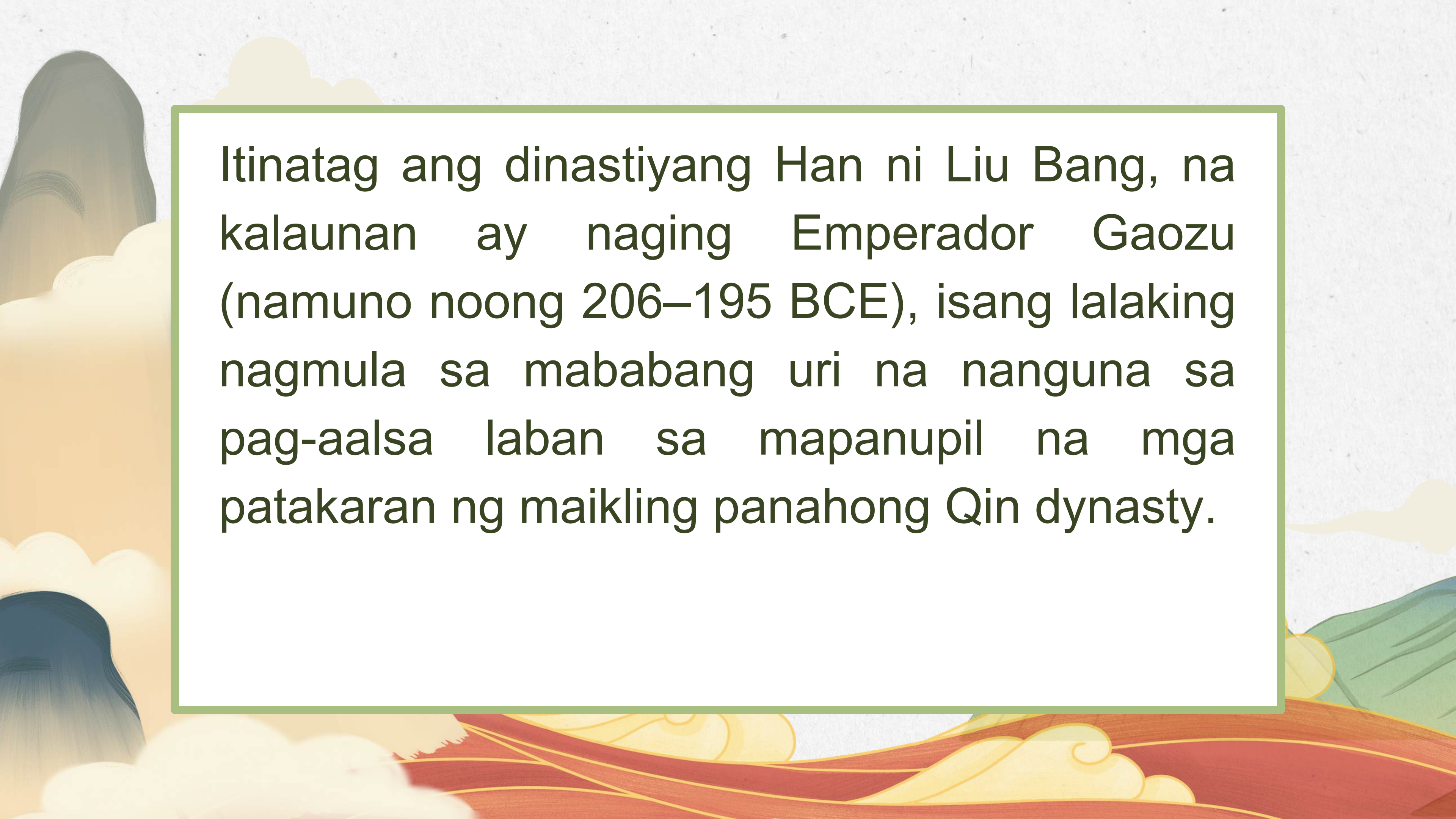

HAN DYNASTY

206—195 BC

Itinatag ang dinastiyang Han ni Liu Bang, na kalaunan ay naging Emperador Gaozu (namuno noong 206–195 BCE), isang lalaking nagmula sa mababang uri na nanguna sa pag-aalsa laban sa mapanupil na mga patakaran ng maikling panahong Qin dynasty.

Si Gaozu (ipinanganak noong 256 BCE sa Peixian [ngayon ay nasa Jiangsu province], Tsina—namatay noong 195 BCE, Tsina) ang nagtatag at unang emperador ng Han dynasty (206 BCE–220 CE), kung saan umusbong ang sistemang imperyal ng Tsina na nanatili hanggang sa ito'y tuluyang gumuho noong 1911/12. Naghari siya mula 206 hanggang 195 BCE. Ang kanyang asawa, si Empress Gaohou (namuno noong 188–180 BCE), ang naging kauna-unahang babaeng pinuno ng Tsina.

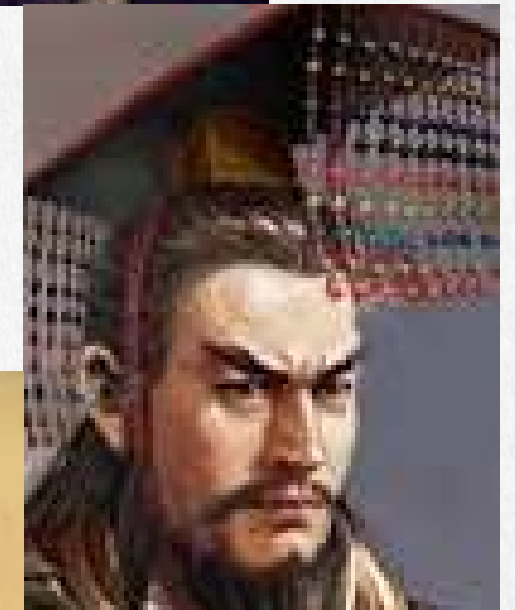
Mahahalagang Impormasyon

Ang Han dynasty ay ang ikalawang dakilang imperyal na dinastiya ng Tsina (206 BCE–220 CE), pagkatapos ng Zhou dynasty (1046–256 BCE). Sinundan nito ang Qin dynasty (221–207 BCE). Napakalalim ng naging tatak ng Han dynasty sa kulturang Tsino kaya't ang salitang “Han” ay ginamit upang tumukoy sa isang taong etnikong Tsino.

Kilalang Tao at Lugar

- Liu Bang (Emperor Gaozu): Unang emperador, nagmula sa mababang uri at nagpatatag ng Han.
- Emperor Wu (Han Wudi): Pinakamakapangyarihang emperador; pinalawak ang teritoryo, pinalakas ang gobyerno at ekonomiya.
- Zhang Qian: Emisaryo na nagbukas ng Silk Road tungo sa Kanluran.

Kilalang Tao at Lugar

- Chang'an at Luoyang – kabisera at sentrong pampolitika.
- Silk Road – rutang pangkalakalan na nagdurugtong sa Tsina at Kanluran.
- Imperial Palaces at tombs ng Han emperors – kabilang ang sikat na Mawangdui tombs.

Politika sa Dinastiyang Han

- **Gumamit ng Confucian bureaucracy – mga opisyal na dumaraan sa pagsusulit at pagsasanay.**
- **Emperador ang may pinakamataas na kapangyarihan ngunit may suporta ng mga iskolar.**
- **May mga ministeryo na nangangasiwa sa pananalapi, militar, at hustisya.**
- **Pagsasanib ng Legalism at Confucianism – mahigpit sa batas pero nakaugat sa moralidad.**

EKONOMIYA

- Pagsasaka ang pangunahing ikinabubuhay (bigas, trigo, millet).
- Monopolyo ng gobyerno sa asin, bakal, at alak.
- Aktibong Silk Road trade – nagluwas ng seda, porselana, at tsaa; nag-angkat ng kabayo, ginto, at pilosopiya.
- Umusbong ang pera (coinage) para sa kalakalan.

Kultura

- Panitikan: Isinalaysay ang kasaysayan sa Records of the Grand Historian (ni Sima Qian).
- Sining: Fine ceramics, jade carving, lacquerware.
- Inobasyon: Pag-imbento ng papel (c. 105 CE).
- Arkitektura: Malalaking palasyo, libingan, at defensive walls.
- Agham: Astronomy, medisina, at seismology.

- Confucianism: Opisyal na pilosopiya ng pamahalaan.
- Daoism at Shamanism: Malakas pa rin ang impluwensya sa pang-araw-araw na pamumuhay.
- May paniniwala sa imortalidad at espiritu; sikat ang paggamit ng jade burial suits.
- Sa huling bahagi, nagsimulang pumasok ang Buddhism mula India sa pamamagitan ng Silk Road.

Relihiyon at Paniniwala

Lipunan

- Hierarchical system:

1. Emperador at maharlika

2. Mga opisyal (Confucian scholars)

3. Mga magsasaka (pinapahalagahan dahil sila'y tagapagbigay-buhay ng bansa)

4. Mga artisan at mangangalakal

5. Mga alipin

- Malaking diin sa pamilya at filial piety (paggalang sa magulang at nakatatanda).

- Ang kababaihan ay nasa ilalim ng patriyarkal na lipunan ngunit may ilang natatanging iskolar gaya ni Ban Zhao.

SANGGUNIAN

Han dynasty. (1998, July 20). Encyclopedia Britannica.
<https://www.britannica.com/topic/Han-dynasty>.

Chen, J. (n.d.). Liu bang: How a peasant became emperor of China.
TheCollector. <https://www.thecollector.com/liu-bang-how-peasant-emperor-china/>

Han dynasty - Ang brain chamber. (n.d.). The Brain Chamber.
https://tl.thebrainchamber.com/ancient-civilizations/han-dynasty/#google_vignette

**Yun lamang, sana
ay mayroon
kayong
natutunan!**

